

על הזנה ושיטות הערכת המזון

רונות), אבל לא יודעים ברוב המקרים כמה מזון, העולה בכסף רב, אכלה היום הפרה? נכון — ישנם נוהגי הזנה מקובלים, ישנן נורמות ליחידות-מזון, תאית, חלבון וכד', אבל חסר העיקר והוא — ביצוע הנורמה למעשה בצורה קפדנית. משום כך אין כל ערך לחישוב ולקיצוב מנות לפי "אנרגיה מטאבולית", "אנרגיה גיה נטו" וכד', כשאין מדייקים בשיטה הנוכחית, שהינה בדרך כלל פשוטה יותר ואינה כה מסורכת, או "מדעית" כביכול כשאר השיטות. הפרות אינן אוכלות "יחידות" או "אנרגיות" — הן אוכלות ירק, שחת, תחמיץ, מ"מ וכד'. כל המזונות האלה נתונים לכל התהליכים בכרס ובשאר איברי העיכול ובסופו של דבר הם מספקים את חומרי-הגלם והיסודות לייצור החלב והבשר. עודף במזון — פירושו ביובו ואי-לחוסר — פירושו פגיעה בבריאות, בפוריות, בתנובה וכד'. ויתכן שלשם הוספת 1,200 גרם של חומר-מזון מסויים במנת-היום יש להגיש במקום האחד כמות אחרת של מספוא מאשר במקום אחר; ייתכן והנורמה לייצור 50 ק"ג חלב ביום שונה בעמקים מזו שבמשקי-ההר, וכל משק צריך ל"גלות" את הנורמה שלו; אולם העיקר הוא — לתת למי שמגיע את המגיע לו, לא "לחסוך" וגם לא לבזבז. לכן ניתן רק לחזור ולומר: יחקרו לעת-עתה שיטות הערכה של מספוא בתנאי הארץ באיזורים השונים כמה שיחקרו, ועד לגמר המחקרים (וגם לאחר מכן) נשליט במשקינו דרכי עבודה קפדניים, נרשום, נבדוק, נשקול ונדע את המתרחש.

עופר קרול

שה"מ — לישכת הדרכה רחובות

דיונים לא מעטים מתנהלים בנושא "שיטות הערכת המזון"; יש הטוענים לשיטה זו ואחרים לאחרת, וטעמו של כל אחד עימו. עד היום נהוגה בארץ השיטה שפותחה ע"י הנסון — "יחידות מזון". למעשה נהוגה אצלנו שיטה ישראלית, אם נבחון את "יחידות המזון" לאור השינויים והתפתחות שעברו על שיטה זו בארץ.

מהי אם כן השיטה שלפיה אנו עובדים? מהם נורמות ההזנה? כמה יחידות מזון צריכה לאכול פרה המניבה 40 ק"ג חלב ביום וכמה — זו המניבה רק 20? האם למבכירה יש להוסיף יחידות-מזון לגדילה או שיש לה די ואין צורך בזה? מה צריכות לכלול אותן יחידות מזון לגבי חלבון, מינרלים, תאית וכד'? האם תאית בעשב-רודוס שנקצר בגיל 18 יום דומה לזו שבעשב רודוס שנקצר בגיל 25 יום? ואם לא, כיצד ניתן לבטא זאת בלי בדיקות של ליגנין? האם כל התשובות שנקבל לשאלות אלו (ורבות נוספות) בתנאי איזור החוף יהיו תואמות את תנאי העמקים ותנאי משקי-ההר?

עד כאן לשאלות העיוניות שאפשר אולי להגיע לחקר שלהן; אך מה ערכן כאשר הטרקטוריסט המחליף שוכח להאית את מהירות הנסירה בסככה עם העגלה הפורקת של המזון המרר כזו, או כשאיש המספוא מביא יום אחד כמות ירק אחת ולמחרת כמות אחרת? ובמקביל — לא נעשה שינוי כלשהו בכמות השחת במנה, ופתאום הפרות לא אוכלות עד-גמירא את המזון ושחת יקרה מוצאת את דרכה לרפד. כולנו יודעים חשבון, דנים על חלקי-אגורה במחיר החלב (אשר נשאר די יציב לייצרן בשנים האחר-

▲ במיכרז מיום 12.5.70 נמכרו 535 עגלים במחיר ממוצע לק"ג חי 3.33 ל"י. התנודה במחירים היתה: מינימום 2.86 ל"י ומאקסימום 3.75 ל"י. אכן תנודה כה קיצונית במחירים, מן הראוי שתעורר תשומת-לב והרהורים אצל הפטמים שבארץ. באותו מיכרז נמכרו גם 36 עגלות במחיר ממוצע של 2.75 ל"י, עם תנודה שבין 2.52 ל"י לבין 3.12 ל"י. 97 הפרות שנמכרו באותו מיכרז השיגו מחיר ממוצע של 2.32 ל"י, והתנודה במחירי הפרות הגזעיות נעה בין 1.91 ל"י לבין 2.70 ל"י הקילוגרם חי.